

1 Koningen 18, 20-40 - 6 oktober 2013 - Wehl - Avondmaalsviering
(Ds. Arja Oude Kotte-de Boon)

Thema: 'Voor wie kies je?'

Inleiding op de Schriftlezing

Vandaag is het Israëlzondag
en lezen we een verhaal uit de geschiedenis van dit volk.
Het speelt zich af zo rond het jaar 800 v. Chr.
in het land dat toen Kanaän heette.
De Israëlieten hadden zich na de reis door de woestijn
vanuit Egypte in het beloofde land gevestigd.
Maar dat land was bewoond door allerlei stammen
die elk hun eigen goden hadden,
die werden aangeduid met de verzamelnaam 'Baäl'.
Men leefde er van de landbouw en de veeteelt.
In zo 'n samenleving draait alles om vruchtbaarheid.
In de godsdienstige praktijken speelden vrouwen, en dierenoffers een belangrijke rol.
Eerbare vrouwen werden geacht een tijdje dienst te doen als tempelvrouw
in de tempel van Baäl of van de godin Astarte - het ging om tempelprostitutie.
Het geld dat ze daarmee verdienden werd aan de tempel geschonken.
Deze dienstbaarheid aan de tempel eindigde
als de vrouw voor het eerst zwanger werd en zo haar vruchtbaarheid had bewezen.
Degenen die dit niet lukte waren vaak gedwongen
hun hele leven in de tempel te blijven,
omdat ze geen man konden vinden die hen als vrouw wilde aannemen.
De aanbidding van Baäl omvatte niet alleen landbouw- en dierenoffers,
en wellustige vruchtbaarheidsrituelen,
maar ook het offeren van kinderen,
En de aanbidders van Baäl sneden zichzelf met zwaarden en speren.
Kortom: de Baälverering was een wrede cultus.

Izebel, de vrouw van koning Achab was een toegewijd aanbidster en profetes van
Baäl. Zij blies de Baäl-cultus in Israël nieuw leven in.
Ze stelde zich vierkant tegenover de God van Israël en zijn profeten
en werd bijzonder gehaat door Elia,
die profeet was ten tijde van koning Achab.

Tegen deze achtergrond lezen we 1 koningen 19,20-40
Daarin bindt Elia de strijd aan met Izebel:
het volk wordt voor de keuze gesteld:
Kiezen jullie voor Baäl of voor JHWH?

Overdenking:

Toen Israël het land Kanaän ging bewonen,
moesten zij zich verre houden van de afgoden die daar vereerd werden.
Alleen de God van Abraham, Izaak en Jakob, mochten zij aanbidden,
de God waarmee het volk in de woestijn een verbond had gesloten.
'Ik ben jullie God, en jullie zijn mijn volk,
en naast mij mogen jullie geen andere goden vereren'
dat zijn de allereerste woorden in de Tien Regels
die bij deze verbondssluiting gegeven waren.
Maar blijkbaar waren de goden van de omringende volkeren
voor Israël aantrekkelijk.....
Fraaie tempels, mooie godenbeelden, indrukwekkende rituelen.....
regelmatig ging het volk voor deze afgoden door de knieën.
De koningen van Israël gingen mee in deze dwaling,
vooral als zij huwelijken sloten met heidense koningsdochters.
Naast de koningen traden profeten op,
om de koningen en het volk terecht te wijzen.

'Niet doen!' riepen de profeten,
'die afgoden hebben jullie in hun macht, ze kleineren je,
ze vragen offers, steeds meer offers - ze hebben nooit genoeg.
Ze maken je weer tot slaaf,

Blijf bij onze God, die je heeft bevrijd uit de slavernij,
Je kunt niet hinken op twee goden.
Niet een beetje Baäl en een beetje JHWH, al naar gelang het je uitkomt.
Je moet kiezen..... ' Weet voor wie je kiest!'

Wat moeten wij nu met zo'n antiek verhaal?
De oude goden hebben immers allang afgedaan?
Baäl is dood, Zeus is dood, de goddelijke farao's en keizers zijn dood.....
En de God van Israëlraakt die ook niet uit het zicht?
in onze tijd waarin de wereldreligies steeds meer door elkaar gaan lopen?
Er wordt op religieus gebied heel af afgeshopt.
Een beetje christendom, een beetje boeddhisme, hindoeïsme, islam, new age.....
Is de God van Abraham, Izaak en Jakob, van Jezus nog wel dezelfde,
als 'de god' waar mensen het tegenwoordig over hebben?

'God is dood' klonk het in de jaren zestig van de vorige eeuw.
Tegenwoordig horen we dat God er nooit geweest is,
dat hij slechts een product is van menselijk denken,
'God is door mensen bedacht.'

Velen die als kind in zijn bestaan geloofden,
zijn Hem aan het verliezen,
zij kunnen niet meer uit de voeten met de God uit hun kinderjaren,
Hij is hen vreemd geworden.

Opnieuw verscheen er een boekje over dit thema,
deze keer van Carel ter Linden.
(ik schreef daarover een stukje in het Contactblad van deze maand).
Bij hem bespeur je de pijn dat hij sommige dingen die hij vroeger geloofde,
niet meer kan geloven,
Wil hij trouw blijven aan zichzelf
dan moet hij veel oude geloofszekerheden loslaten.
Hij kan het niet meer geloven, maar toch.....
tegelijk blijft hij vasthouden aan het allerlaatste:
'God' is voor hem het Meest Essentiële in het leven;
de Laatste Werkelijkheid, de Grond van zijn bestaan.
Datgene waar het voor hem in het leven om draait blijft hij 'God' noemen,
omdat dat woord en al die bijbelverhalen hem zo dierbaar zijn,
en Hij ziet Jezus als de perfecte beelddrager van wat Hij God noemt.
Hem navolgen biedt perspectief op die God.

De God van Israël heet in de bijbel JHWH, - 4 Hebr. Letters,
door iemand vertaald met vier Nederlandse letter: BNLA:
Betrouwbare Nabije, Liefdevolle Aanwezige.
De wereld raakt niet over Hem uitgepraat,
maar iedere tijd zoekt naar eigen woorden en antwoorden.
En dat is goed, want de tijden veranderen, de mensen veranderen,
de beelden die mensen van God hebben veranderen,
en als we geloven dat God met mensen meetrekt, als Hij de Nabije is,
dan verandert Hij mee..... ,
Dan is hij anders dan toen, en toch dezelfde..... de Levende.

Maar ook de afgoden zijn niet dood,
Zij vertonen zich nog altijd
- in alles en allen wat in strijd is met de essentie van het leven,
- in alles wat de mens monddood maakt en naar het leven staat,
- in alles wat het leven zijn waarde ontnemt en het wonder van het leven verduistert,
de afgoden verschuilen zich
in alles wat een mens van God, van elkaar en van zichzelf vervreemdt.

De afgoden van nu zijn geen goden uit andere religies,
maar machten en krachten die gewoon onder ons leven:
- 'de god van het harde politieke realisme,

die asielzoekers buiten hun grenzen zetten,
terwijl ze weten dat ze daar geen leven hebben,
- *de god van de grenzeloze hebzucht,*
die mensen ertoe aanzet dik geld te verdienen aan de nood van medemensen.
die 500 vluchtelingen in een bootje proppen en daarmee de zee op gaan.....
- *'de god van harde bezuinigingen,*
waarbij normen gehanteerd worden die mensen hun menselijkheid ontnemen,
- *'de god van de hedendaagse economie;*
die ons wijsmaakt dat geld, bezit, welvaart, luxe en status gelukkig maken.
De afgoden van deze tijd..... we moeten ze serieus nemen,
want het zijn reële machten die mensen tot on-mensen maakt.

Het verhaal van vanmorgen roept ons toe:
kijk hoe de bijbel spot met de macht en de pretenties van deze afgoden.
Ze kunnen helemaal niets waarmaken van hun beloften.
Het is een oproep om niet in de afgoden van welke tijd dan ook te geloven.
Dat vraagt om een keuze, die bepalend is voor je handelwijze,
maar vooral voor wie je wil zijn, waar je je hart bij wil hebben,
aan wiens kant je wil staan.

In de bergrede zegt Jezus:

Je kunt niet God dienen en de mammon'.

De Mammon - ook zo'n Baäl - die je met huid en haar opeist.
Het kan niet, zegt Jezus, want het is een doodlopende weg,
het stort de wereld in het ongeluk.

Keer je om en

'zoekt eerst Gods koninkrijk en zijn gerechtigheid. '

Jezus gaf zelf het voorbeeld:

Hij koos ervoor om de weg van de God van Abraham, Izaak en Jakob te gaan,
die Hij met een nieuwe naam noemde: 'Vader'.

Straks gedenken we Jezus, als we met elkaar Avondmaal vieren.
in de tekenen van brood en wijn biedt Hij ons zijn liefde aan,
daarin klinkt door: 'Ik ben er voor jou',
En daarin ligt tegelijk zijn vraag aan ons besloten:
En jij?..... Voor wie kies jij?

Amen.